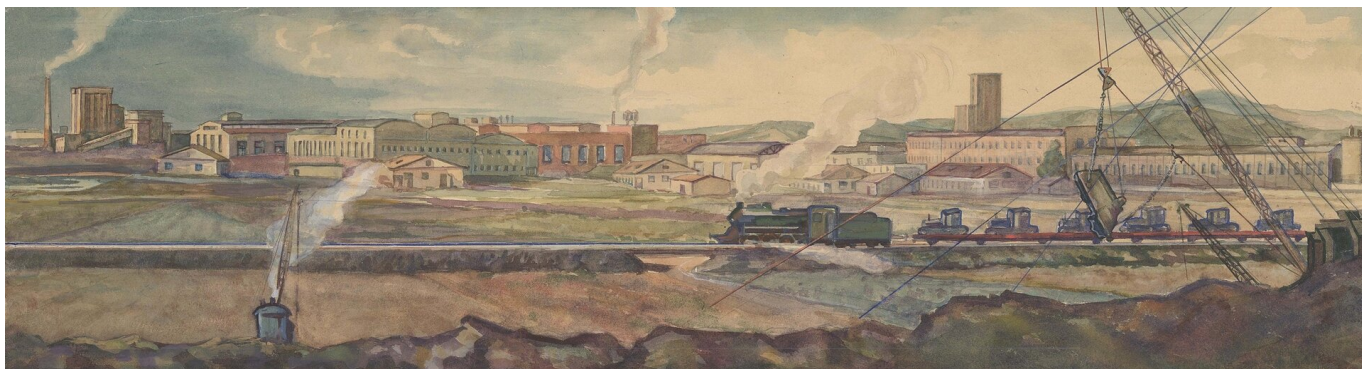

Panegiryki, produkcyjniaki – o poezji socrealistycznej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Animacja](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Włodzimierz Boruński, *Serce twoje bić nie przestało*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949-1955*, Gliwice 1992, s. 65.
- Źródło: Władysław Broniewski, *Wiersze zebrane*, [w:] *Słowo o Stalinie*, Warszawa 1955, s. 45.
- Źródło: Andrzej Mandalian, *Śpiewam pieśń o walce klasowej*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949-1955*, Gliwice 1992, s. 48.
- Źródło: K. I. Gałczyński, *Poemat dla zdrajcy*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949-1955*, Gliwice 1992, s. 45.
- Źródło: Roman Bratny, *Droga zecera*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949-1955*, Gliwice 1992, s. 44.
- Źródło: Jerzy Putrament, *List do Józefa Stalina*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949-1955*, Gliwice 1992, s. 41.

Panegiryki, produkcyjniaki – o poezji socrealistycznej

Źródło: Иванова-Лютик, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 4.0.

Poetykę socrealizmu w literaturze polskiej wprowadzono na zjeździe Związku Literatów Polskich w Szczecinie, w styczniu 1949 roku. Pisarzom narzucono wówczas reguły tzw. realizmu socjalistycznego, co oznaczało, że dzieła literackie zostały politycznie zaangażowane i musiały być zgodne z ideologią marksistowską. W praktyce – niczym średniowieczna literatura parenetyczna – miały tworzyć wzorce osobowe idealnego obywatela państwa komunistycznego. W jaki sposób te wytyczne wpływały na poezję polską?

Twoje cele

- Określisz główną tematykę poezji socrealistycznej.
- Wyróżnisz gatunki realizowane w poetyce socrealizmu.
- Scharakteryzujesz tło społeczne poezji lat 1949-1956.

Przeczytaj

Poezja socrealistyczna nie miała tak szczegółowych wytycznych jak proza od roku 1949. Stawiano przede wszystkim na współudział poetów w życiu społecznym, zrozumienie dla humanistycznych ideałów socjalizmu oraz kształtowanie odpowiednich postaw obywatelskich. Sztuka w narodowej formie miała przedstawiać socjalistyczną treść. Poezja szybko przeszła przemianę w kierunku wierszy silnie upolitycznionych i związanych z [afirmowaniem](#) rzeczywistości socjalistycznej. Proces ten przyspieszyły możliwości szybkiego debiutu i kariery literackiej dla młodych twórców trzymających się wytycznych oraz ostra cenzura przypadająca na lata 1949-1956. W tym czasie pilnie realizowano założenia tzw. socrealizmu, czyli realizmu socjalistycznego. Nakazywały one odwzorowywanie rzeczywistości zgodnie z założeniami marksizmu oraz koncepcją głoszoną przez partię. Literatura przestała być opisem indywidualnych doznań i doświadczeń. Przedstawiano w niej to, co typowe oraz codzienność kolektywu. Skutkowało to schematyzmem - opisywane postaci, uczucia i zdarzenia były przewidywalne i „papierowe”, pozbawione indywidualizmu oraz psychologicznej głębi. Z klasyki wzięto jedynie gatunki literackie. Poeci pisali ody na cześć przywódców rewolucji, panegiryki sławiące partię, pamflety i paszkwile na reakcjonistów i imperialistów, a po śmierci Stalina - lamenty i treny. Nie były to dokonania twórcze, czyli przetwarzające dany gatunek i wzbogacające tradycję poetycką (jak np. cykl trenów Jana Kochanowskiego), a jedynie odtwórcze - realizujące określony schemat, zgodnie z przyjętymi założeniami. Cenzura odrzucała poetykę dekadentyzmu i naturalizmu, co związane było z obawą, że wiersze utrzymane w tych konwencjach mogłyby obnażać słabości nowego systemu. A ten kreowano na idealny.

Motywy poezji socrealistycznej

W utworach związanych ze Związkiem Sowieckim sławiono nie tylko znane postaci, np. Józefa Stalina, ale równie często odnoszono się do partyjnej koncepcji rzeczywistości. Tematy czerpano z życia codziennego, a wręcz z nagłówków artykułów prasowych. Dlatego też często pojawiały się wiersze dotyczące np. użyzniania terenu, regulowania biegu rzek czy przekształcania przyrody w myśl

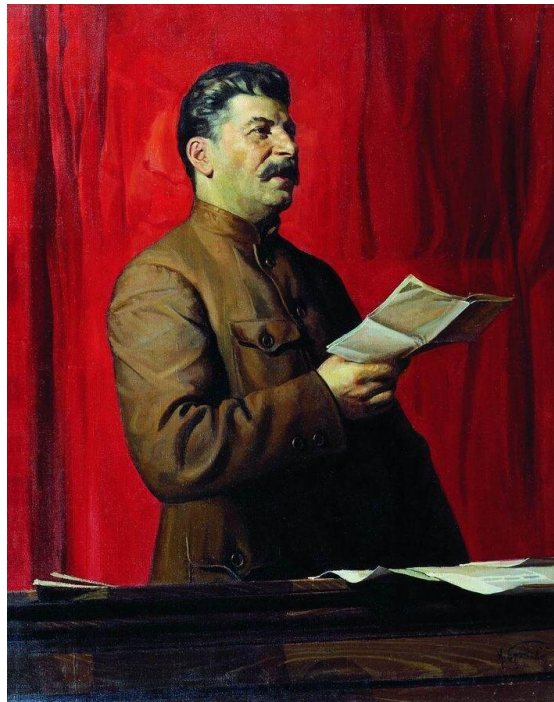
socjalistycznego tworzenia nowej rzeczywistości. Tematem głównym pozostawał Związek Sowiecki oraz jego zasługi dla Polski Ludowej:

” Jerzy Putrament

List do Józefa Stalina

Twój to nam kraj dał najpierw
sny niezmącone dzieciom,
sądom rumieniec dojrzały,
pociągom zielone ognie.

Źródło: Jerzy Putrament, *List do Józefa Stalina*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949-1955*, Gliwice 1992, s. 41.

Isaak Brodsky, *Portret Stalina*, 1937

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Utwory związane z ojczyzną oraz partią robotniczą

Pojęcia narodu i ojczyzny zostały zideologizowane i trwale połączone z partią (wyraz ten szybko zaczęto zapisywać wyłącznie wielką literą). Jeśli w wierszu pojawia się miłość czy szczęście, to muszą być one powiązane nie tyle z samą Polską (Ludową), ile przede wszystkim z partią robotniczą. To ona jest gwarantem świetlanej przyszłości:

” Roman Bratny

Droga zecera

I wiem,
gdy pisać przyjdzie:
dobrobyt,
szczęście,
przyszłość nasza,
podejmę się
z niewielu liter
wydobyć sens ten
z liter: P A R T I A

Źródło: Roman Bratny, *Droga zecera*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949-1955*, Gliwice 1992, s. 44.

Utwory krytyczne wobec „reakcjonistów”

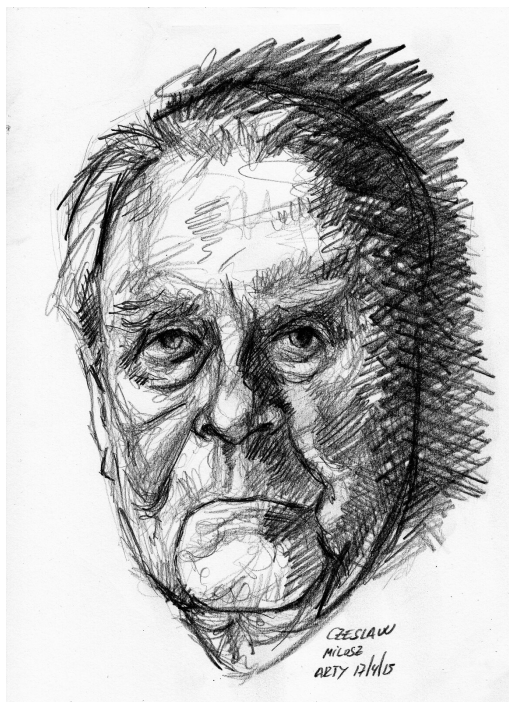
Poezja socrealistyczna mocno realizowała wyraźny podział na „swoich” i „wrogów”. W ramach wdrażania w życie hasła „kto nie z nami, ten przeciwko nam” – poeci nierzadko pisali o emigrantach jako o zdrajcach narodu czy sprzedawczykach. Szczególnie często utwory takie powstawały tuż po emigracji Czesława Miłosza do Francji w 1951 roku. Poetę nazywano w nich dezenterem, a nawet zdrajcą ojczyzny, stawiano w pozycji wroga. Jednym z takich wierszy jest *Poemat dla zdrajcy* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, w którym padają słowa:

” K. I. Gałczyński

Poemat dla zdrajcy

A ty jesteś dezenter,
A ty jesteś zdrajca,
mrok –
pleśń –
strach –

Źródło: K. I. Gałczyński, *Poemat dla zdrajcy*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949-1955*, Gliwice 1992, s. 45.

Czesław Miłosz

Źródło: Arturo Espinoza, flickr.com, licencja: CC BY-NC 2.0.

Codzienność Polski i wróg klasowy

Poeci zajmowali się także aktualnymi zagadnieniami społeczno-politycznymi, czyli np. odbudową państwa, [kolektywizacją wsi](#), walką o pokój, postępowymi wydarzeniami kulturalnymi czy walką z tzw. wrogiem klasowym. Ten ostatni temat był szczególnie zalecany przez polityków. Wróg klasowy to przeciwnik socjalizmu. Mógł być jawny jako agent obcego wywiadu, albo – częściej – ukryty, wewnętrzny. Żył wśród praworządnych obywateli i jego jedynym celem było sabotowanie wielkich socjalistycznych planów produkcyjnych. Wróg klasowy był zatem [antagonistą](#) idealnym, uosobieniem zła, które mogło czaić się za każdym rogiem:

” Andrzej Mandalian

Śpiewam pieśń o walce klasowej

Jeśli traktor nie może orać,
jeśli siew nie osiągnie skutku,
jeśli łamie się w ręku norma,
a od majstra zalatuje wódką,
Jeśli zamarł warsztatu ruch,

spalił serce motor –
to fakt,
że działa klasowy wróg,
Walka trwa.

Źródło: Andrzej Mandalian, *Śpiewam pieśń o walce klasowej*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949-1955*, Gliwice 1992, s. 48.

Piewcy Stalina

Ważną częścią polskiej poezji socrealistycznej są panegiryki na cześć Józefa Stalina. Poeci pisali utwory pochwalne na jego cześć już w latach 40., ale to dopiero rok 1949 był szczególny, ze względu na 70. urodziny przywódcy rewolucji. Z tej okazji powstał nawet specjalny tomik poezji, zatytułowany *Strofy o Stalinie. Wiersze poetów polskich*. Wśród licznych utworów z tego zbioru szczególnie wyróżnia się *Słowo o Stalinie* Władysława Broniewskiego. Do dziś uwagę zwracają wysokie walory artystyczne tego liryku. Poeta przytacza w nim cytat z książki Karola Marksa *Walki klasowe we Francji od 1848 do 1850* – „Rewolucja – parowóz dziejów” – i przedstawia Józefa Stalina jako „Maszynistę” rewolucji. Metafora ta ma pokazywać, że działania bohatera wiersza są tak samo przełomowe jak wynalazek lokomotywy parowej w XIX wieku. Rewolucja, niczym kolej, miała objąć swym zasięgiem cały świat i dokonać trwałych przemian społecznych. Broniewski stosuje porównania, dzięki którym na zasadzie kontrastu zestawia reguły starego świata (przed rewolucją komunistyczną) z nową rzeczywistością. Zestawienie to służy idealizacji dzieła Stalina (jako przywódcy socjalizmu). Wiersz jest panegirykiem jednocześnie na cześć rewolucji i jej wodza – obecne są w nim apostrofy do upersonifikowanej „Rewolucji” oraz liczne powtórzenia nazwiska jej bohatera. W obrazie lirycznym Broniewskiego można mówić zarówno o kulcie jednostki, jak i deifikacji. Poeta odnosi się także do rocznicy urodzin wodza:

” Władysław Broniewski

Wiersze zebrane

Rewolucjo! Siedemdziesiąt lat
Stalinowych powiewa nad światem

I rodzi się nowy świat,
świat stary pęka jak atom.

Źródło: Władysław Broniewski, *Wiersze zebrane*, [w:] *Słowo o Stalinie*, Warszawa 1955, s. 45.

Lirykę o Stalinie można podzielić na dwa okresy:

- pochwalny – lata 1949–1953, okres panegiryków i ód na cześć przywódcy rewolucji;
- lamentacyjny – po śmierci Józefa Stalina w marcu 1953 roku, utwory żałobne – treny, epicedia i lamenty.

W wierszach żałobnych poeci chętnie wzorowali się na tekstach oficjalnego komunikatu partyjnego, który brzmiał: „przestało bić serce współbojownika i genialnego kontynuatora dzieła Lenina” (cyt. za: T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949–1955*, Gliwice 1992, s. 65.). Przetwarzali go najczęściej na zasadzie negacji, podkreślając, że myśl Stalina jest wciąż żywa. Włodzimierz Boruński w wierszu *Serce twoje bić nie przestało* wprost pisał, że:

” Włodzimierz Boruński

Serce twoje bić nie przestało

Serce twoje bić nie przestało,
bije ono we mnie co dzień
Pod partyjną legitymacją.

Źródło: Włodzimierz Boruński, *Serce twoje bić nie przestało*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949–1955*, Gliwice 1992, s. 65.

Utwory żałobne po śmierci Józefa Stalina często miały formę antycznego trenu składającego się ze stałych części: pochwała cnót zmarłego, podkreślenie poniesionej straty, żal, pocieszenie i upomnienie. W wierszu Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego *Umarł Stalin* śmierć przywódcy opłakują ludzie i wszystkie rzeki na globie ziemskim, w tym Wisła, która „broczy jak otwarta rana” – hiperbola ta ma ukazywać ogrom straty dla całego świata. Pocieszenie i upomnienie zaś przybiera formę przestrogi dla wroga, któremu kolektyw, mimo bólu i żalu, nie da się już „pożywić” na sobie. To jednocześnie wezwanie do kontynuowania idei socjalizmu. Żałoba po śmierci komunistycznego

przywódcy w liryce polskiej zakończyła się trzy lata po śmierci Stalina, czyli wraz z nastąpieniem tzw. odwilży, która zapoczątkowała nowe prądy w prozie i poezji.

Słownik

antagonista

(gr. *antagonistes*; fr. *antagoniste*) przeciwnik, postać negatywna

afirmowanie

(łac. *affirmare*) uznawanie czegoś za dobre

deifikacja

(łac. *deus* – bóg, *facere* – czynić) ubóstwianie, nadawanie komuś lub czemuś boskich cech i oddawanie mu boskiej czci

epicedium

(gr. *epikedeion*) poetycki utwór żałobny o korzeniach antycznych. Składa się z trzech części: pochwały zmarłego, opłakiwania i pocieszenia

hiperbola

(gr. *hyperbolē* – nadmiar) środek stylistyczny polegający na przesadnym opisie przedmiotu lub zjawiska, często przez nagromadzenie określeń wyrażających to samo

ideologizacja

podporządkowanie czegoś (np. sposobu myślenia, definiowania pojęć, działania) lub też kogoś narzuconej ideologii, czyli systemowi poglądów

kolektywizacja wsi

przekształcanie pojedynczych gospodarstw rolnych w spółdzielnie rolnicze

kult jednostki

przesadna cześć oddawana przywódcy, zazwyczaj obecna w państwach totalitarnych

lament

(łac. *lamentum* – narzekanie) gatunek liryczny obejmujący utwory, których tematyką jest ból, żal i skarga na los, często o charakterze żałobnym

panegiryk

(gr. *panēgyrikós* – pochwalna mowa) uroczysty utwór o charakterze pochwalnym, wysławiający, zazwyczaj przesadnie, osobę lub zdarzenie

produkcyjniak

utwór sławiący produkcję i przemysł, z reguły o małej wartości artystycznej, charakterystyczny dla socrealizmu

reakcjonista

przeciwnik zmian społeczno-politycznych, opozycjonista; w tym przypadku – przeciwnik ustroju socjalistycznego

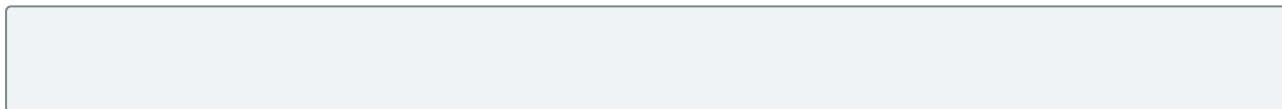
tren

gatunek liryczny wywodzący się ze starożytności; pieśń żałobna o nastroju elegijnym, czyli żałobnym, spokrewniona z epicedium, jej tematyką jest żal po śmierci zmarłego, pochwała jego zalet i zasług, tren kończy się pocieszeniem i nauką moralną

Animacja

Polecenie 1

Obejrzyj animację i wynotuj tematy poezji socrealistycznej.

KRÓTKA DROGA POEZJI
SOCREALISTYCZNEJ

Film dostępny pod adresem </preview/resource/R1TeZ3kLOVeOX>

Źródło: muzyka: "Waltz (Tschikovsky Op. 40)" Kevin MacLeod (incompetech.com) Licensed under Creative Commons: By Attribution 4.0 License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Film nawiązujący do treści materiału Krótka droga poezji socrealistycznej.

Polecenie 2

Korzystając z multimediu, odpowiedz, w jaki sposób poeci socrealistyczni przedstawiali ojczyznę i naród. Cemu miał służyć taki sposób obrazowania?

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz właściwą odpowiedź. Co było tematyką pierwszych wierszy socrealistycznych?

- ☐ Metafizyka
- ☐ Związek Sowiecki
- ☐ Sytuacja polityczna w Europie
- ☐ Geografia

Ćwiczenie 2

Uzupełnij tekst.

Polska poezja socrealistyczna narodziła się w roku po słynnym zjeździe literatów. Wiersze tworzone były przez wiodących pisarzy tamtego okresu. Ich tematyka często dotyczyła szczęścia, które musiało być powiązane z kolektywem oraz . Krytykowano także tych, którzy nie pasowali do systemu lub wyemigrowali z Polski, nazywając ich nawet, tak jak Czesława Miłosza, . Wiele utworów poświęcono osobie , nawet po jego śmierci. Poezja socrealistyczna zakończyła swój żywot wraz z nadejściem tzw. w połowie lat 50. ubiegłego wieku.

Roztopów

karłami

1949

Lenina

1963

Dzierżyńskiego

1956

szpiegami

Stalina

odwilży

polityką

zdrajcami

Partią

Ćwiczenie 3

Dokończ zdanie. Poezja socrealistyczna była:

☐ awangardowa.

☐ twórcza.

☐ skonwencjonalizowana.

☐ reakcyjna.

Ćwiczenie 4

Oceń prawdziwość zdań.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Poezja socrealistyczna ma korzenie w poezji staropolskiej.	☐	☐
Poezja socrealistyczna spełniała wymogi ideowe.	☐	☐
Poeeci przestali pisać wiersze o Józefie Stalinie zaraz po jego śmierci.	☐	☐
Wiersze doby socrealizmu były naturalistyczne.	☐	☐
Poezja socrealistyczna traktowała o wrogach socjalizmu.	☐	☐

Ćwiczenie 5

Zaznacz w wierszu Adama Ważyka na niebiesko czasowniki odnoszące się do mądrości Józefa Stalina symbolizowanej przez rzekę, a na czerwono – rzeczowniki odnoszące się w ogóle do przyrody. Jaki środek artystyczny dominuje w tym utworze i jaką pełni funkcję?

☐ czasowniki

☐ rzeczowniki

Rzeka

Mądrość Stalina,
rzeka szeroka,
w ciężkich turbinach,
przetacza wody,
płynąc wysiewa
pszenicę w tundrach,
zalesia stepy,
stawia ogrody,
W gmachu imperium
strop się ugina:
pękła kolumna.
Wstępuje z głębin
mądrość Stalina
rzeka podskórna.
Góry wysokie
W kraju poety
Mao Tse-Tunga –
Zgryzła opokę,
panów zwała
i nawodniła
biedniackie grunta.
Ludzie zbudzeni
na ziemi swojej
łamią się chlebem,
dzielą pokojem.

Ty ich opływasz,
rzeko rozumna,
ty wiejesz zdrowiem,
wiatrem urody;
przebijasz góry,
rzeko podskórna,
łączysz narody.

Ćwiczenie 6

Wymień określenia rzeki opisanej w wierszu Adama Ważyka, związane ze Stalinem.
Nazwij cechy przywódcy, które się z nich wyłaniają.

Ćwiczenie 7

Zaznacz właściwe odpowiedzi. Jakie gatunki liryczne (ich cechy) są obecne w wierszu Adama Ważyka *Rzeka*?

☐ Oda

☐ Panegiryk

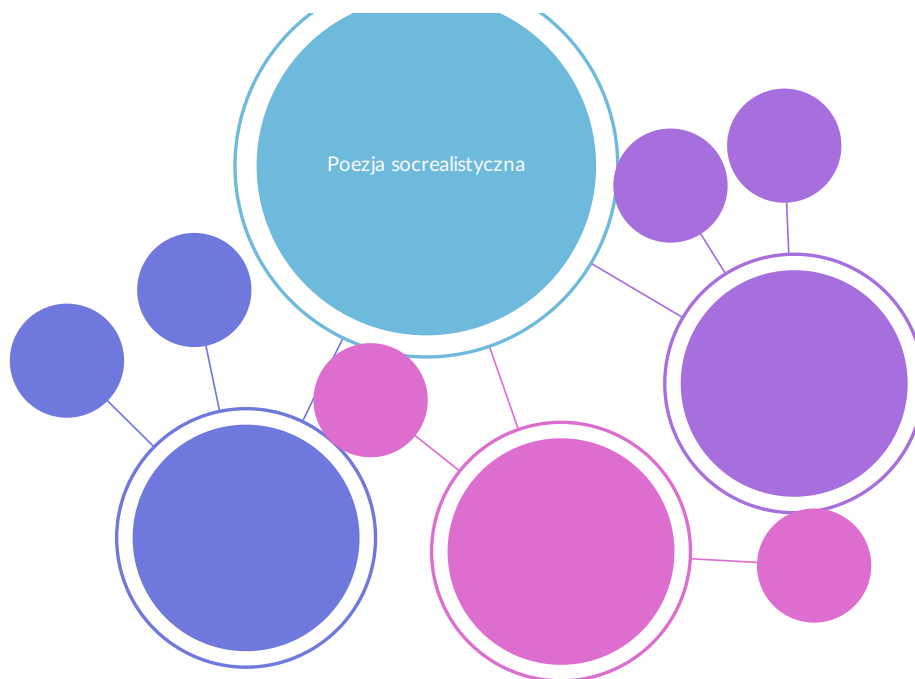
☐ Ballada

☐ Elegia

Ćwiczenie 8

Stwórz mapę tematów, które mogła poruszać poezja socrealistyczna.

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Lewandowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Panegiryki, produkcyjniaki – o poezji socrealistycznej

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi,

egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

II. Kształcenie językowe.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

8) rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu, bańki informacyjnej, wiralności; rozpoznaje te zjawiska w tekstach i je charakteryzuje;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne (językiem ucznia):

- uczeń określi główną tematykę poezji socrealistycznej;

- wyróżni gatunki realizowane w poetyce socrealizmu;
- scharakteryzuje tło społeczne poezji lat 1949-1956;
- dostrzeże problem społecznej manipulacji.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja;
- prezentacja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/ tablica, pisak/ kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Panegiryki, produkcyjniaki – o poezji socrealistycznej”. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstami w sekcjach „Wprowadzenie” i „Przeczytaj”. Chętne osoby omawiają przeczytane informacje.
2. Nauczyciel prosi uczniów o przygotowanie prezentacji na podstawie informacji zawartych w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji i prosi uczniów, by na podstawie wiadomości zdobytych przed lekcją zaproponowali cel zajęć oraz kryteria sukcesu.
2. Chętne osoby prezentują prace, które wykonały przed lekcją. W ten sposób wprowadzamy uczniów w świat poezji socrealistycznej.

Faza realizacyjna:

1. **Praca z multimediami.** Nauczyciel poleca, aby wybrany uczeń przeczytał polecenia 1 i 2 z sekcji „Animacja”. Następnie prosi uczniów, aby podzielili się na grupy i opracowali odpowiedzi do poleceń. Po ustalonym wcześniej czasie przedstawiciel wskazanej (lub zgłaszającej się na ochotnika) grupy prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do niej. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia ją, udzielając także uczniom informacji zwrotnej.
2. **Dyskusja.** Uczniowie odliczają do dwóch, dzieląc się na dwie grupy. Nauczyciel informuje, że będą dyskutować i wykorzystają do tego metodę akwarium. Wyjaśnia również zasady dyskusji oraz określa jej czas. Pierwsza drużyna siada w kręgu i prowadzi rozmowę na temat: Czy stosowanie socjalistycznych treści w poezji wpłynęło na nią pozytywnie? Druga grupa obserwuje i zapisuje swoje spostrzeżenia dotyczące doboru i skuteczności argumentów, przestrzegania zasad i ogólnego przebiegu rozmowy. Na zakończenie wybrane osoby przedstawiają na forum klasy swoje spostrzeżenia.
3. Uczniowie wykonują indywidualnie ćwiczenia 1, 2 i 3 z sekcji „Sprawdź się”. Wyniki pracy omawiane są na forum i komentowane przez nauczyciela.

4. Nauczyciel wyświetla na tablicy po kolei ćwiczenia nr 4, 5, 6, 7. Zespół klasowy zostaje podzielony na 4-osobowe grupy, które rozwiązują zadania na czas. Najszybsza grupa przedstawia swoje propozycje i omawia je na forum klasy. Pozostali uczniowie weryfikują przedstawione odpowiedzi. Jeśli są one poprawne, grupa wygrywa.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.
2. Wybrany uczeń podsumowuje zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa

Czy sztuka powinna być zaangażowana czy też – jak chcieli moderniści – wolna od wszelkich zobowiązań? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do poezji socrealistycznej oraz innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 400 słów.

Wykonaj ćwiczenie 8 z sekcji „Sprawdź się” – stwórz mapę tematów, które mogła poruszać poezja socrealistyczna.

Materiały pomocnicze:

- Jerzy Putrament, *List do Józefa Stalina*, [w:] T. Wilkoń, *Polska poezja socrealistyczna w latach 1949–1955*, Gliwice 1992.
- Władysław Broniewski, *Wiersze zebrane*, [w:] *Słowo o Stalinie*, Warszawa 1955.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Animacja” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.